

اشغال کارخانه‌ی صنعتی جنرال توسط کارگران مبارز

از انتشارات حوزه‌ای ((سازمان پیکار در راه آزادی طبقه‌ی کارگر))

۳۰ بهمن ۱۳۵۷

از ۲۰ دی کارخانه به دلیل قطع گازوییل و بحران حاکم بر کشور تعطیل شد و کارگران به علت نداشتن سندیکایی واقعی که بتواند در چنین مواقعی از حقوق کارگران دفاع کند، تا تاریخ ۸ بهمن بدون دریافت دستمزد به سر بردند. از آنجا که تحمل چنین وضعی غیرممکن بود، کارگران مبارز به مدت چند ساعت مدیرعامل کارخانه (شیرخدایی) را در کارخانه نگه داشتند و خواستار پرداخت دستمزد کامل خود شدند. کارگران می‌گفتند مادام که دستمزدشان پرداخت نشود مدیرعامل را رها نخواهند کرد. ولی با وساطت دبیر سندیکا، مدیرعامل قول می‌دهد که تا سه روز دیگر حقوق کارگران را پرداخت کند. پس از سه روز فقط مبلغ ۲۰۰ تومان به‌عنوان مساعده به کارگران پرداخت شده و مقامات کارخانه در کمال بی‌شرمی ادعا می‌کنند که بیش از این در دسترس ندارند. کارگران که هیچ‌گونه فعالیت مثبتی از جانب دبیر و رئیس سندیکا نمی‌دیدند، تصمیم گرفتند که خودشان مستقلاً برای گرفتن دستمزد تلاش کرده و به کمک اتحاد خود و جلب حمایت اقشار پیشرو جامعه قسمتی از حقوق خود را به دست آورده و لقمه نانی برای زن و فرزند خود کسب کنند. روز ۱۶ بهمن کارگران با سرویس کارخانه به طرف دانشگاه صنعتی حرکت کرده و از دانشجویان تقاضای پشتیبانی می‌کنند و سپس پیاده به سمت دانشگاه تهران و پلی تکنیک به راه افتاده و روی پلاکاردی خواسته‌های حقه‌ی خود را نوشته و حمل می‌کنند. روز چهارشنبه ۱۸ بهمن عده‌ای از دانشجویان و کارگران در کارخانه اجتماع کرده و کارگران با گروهان گرفتن مدیرعامل قسمت تولید و سرویس، خواسته‌های خود را مطرح می‌کنند. کارگران برای مذاکره با مدیرعامل، اعضای هیئت مدیره‌ی سندیکا را مأمور می‌کنند و آن‌ها به علت محافظه‌کاری نتوانستند قاطعانه خواسته‌های کارگران و راه حل مسئله را عنوان کنند و مدیرعامل از دادن پاسخ صریح طفره رفته و در نتیجه اشغال کارخانه پنج روز به طول می‌انجامد. عمل حق طلبانه‌ی کارگران مبارز جنرال مورد پشتیبانی اقشار مبارز مردم قرار می‌گیرد. کارگران پس از پنج روز موفق به گرفتن قسمتی از حقوق خود می‌شوند و کارخانه را با پیروزی نسبی به راه می‌اندازند.

شرح مختصری از وضع کارخانه

کارخانه‌ی صنعتی جنرال تولیدکننده‌ی آب‌گرم‌کن، بخاری، کولر، یخچال و ... با ۲۶ سال سابقه‌ی کار متعلق به عنایت بهبهانی نماینده مزدور مجلس شورای ملی می‌باشد.

مواد اولیه‌ی کارخانه شامل ورق و کاربوراتور از خارج وارد می‌شود. مدیرعامل کارخانه که در سال جاری ۳۱ میلیون تومان ارز از کشور خارج نمود، قبلاً یک‌بار اعلام ورشکستگی کرده بود. وی قسمت سرویس کارخانه را اختصاص به تولید آب‌گرم‌کن داده و به این وسیله سود کلانی به جیب زده است.

زیرا که اولاً با فروش سهام قسمت سرویس و گرفتن وام از بانک‌ها سرمایه‌ی هنگفتی به جیب زده است و از طرف دیگر هرگاه کارگران تولید خواسته‌های به‌حق خود را عنوان کنند، وی توسط کارخانه‌ی جدید به تولید ادامه داده و در مقابل خواسته‌های کارگران ایستادگی خواهد کرد.

وضع کارگران کارخانه

در این کارخانه حدود ۶۰۰ کارگر استعمار می‌شوند. کارگران عمدتاً افراد مسن و دارای سابقه‌ی کار طولانی در کارخانه می‌باشند. آگاهی سیاسی کارگران بالاست و اکثراً تجربه‌هایی در مورد اعتصابات و نقش اعضای سندیکا در این اعتصابات دارند. ولی به‌علت سن زیاد در صورت اخراج از کارخانه نمی‌توانند در جای دیگری استخدام گردند و به این علت برخوردهای محافظه‌کارانه‌ای نیز از جانب کارگران دیده می‌شود. در طول سال‌های اختناق کارگران از طریق اعتصاب و مبارزات پیگیرانه توانستند نماینده‌ی خود فروخته، "جهانی"، را اخراج و هیئت مدیره‌ی سندیکا متشکل از ۱۷ نفر را تشکیل دهند. قبلاً سندیکای این کارخانه در چهارچوب برنامه واحد "سندیکای فلز کار-مکانیک" فعالیت می‌کرد. ولی با دسیسه‌ی کارفرمایان و رژیم مزدور پهلوی که خواهان تفرقه‌ی هر چه بیش‌تر در صفوف طبقه‌ی کارگر بودند، سندیکای این کارخانه از سندیکای مشترک فلزکاران جدا شد. هیئت مدیره‌ی سندیکا در گذشته تحت فشار کارگران قسمت‌هایی از خواسته‌های کارگران را برای کارفرما مطرح می‌کرد. ولی در شش ماه گذشته و به‌خصوص پس از شروع رکود در سطح بازار و بالا رفتن صعودی قیمت مایحتاج عمومی، کارگران خواستار اقدامات جدی برای به‌دست آوردن حقوق خود بودند که این سندیکا به هیچ‌وجه نمی‌توانست خواسته‌های کارگران را برآورده سازد و حتی موقعی که کارگران از اقدامات سندیکا ناامید شده و خود مستقلانه وارد عمل گشتند و مدیرعامل را به مدت چند ساعت وادار به ماندن در کارخانه نمودند، دبیر سندیکا ضمن این که سعی می‌کرد کارگران را به سازش بکشاند، جلوی اقدام جدی کارگران را گرفت. کارگران عملاً می‌دیدند که اعضای سندیکا باید از مقام خود برکنار شده و افراد با ایمان نسبت به منافع طبقه‌ی کارگر با نظارت مستقیم و دائمی کارگران جایگزین آن‌ها

گردند. ولی بعد از شروع اشغال کارخانه اعضای هیئت مدیره ی سندیکا با چرب‌زبانی رهبری جریانات را به دست گرفته و به عنوان نماینده ی کارگران با کارفرما به مذاکره پرداختند و کارگران نیز در مقابل این کار تسلیم شدند.

وضع دستمزد و سایر مسائل کارگران

در سال جاری دستمزد کارگران جدیدالورود بین ۴۳ تا ۵۵ تومان بوده و کارگران با سابقه ی ۲۰-۱۵ سال کار حدود ۷۰ تا ۸۰ تومان مزد دریافت می‌کنند. قرار بود طبقه بندی مشاغل به وسیله وزارت کار صورت گیرد که با اعمال نفوذ و پرداخت رشوه از طرف کارفرما تغییر ناچیزی در حقوق کارگران با مهارت‌های مختلف صورت گرفت که به هیچ وجه مورد قبول کارگران نبود. کارفرما مرتب از حقوق کارگران به خاطر خرید از شرکت تعاونی کسر می‌کند، ولی یک شاهی هم به شرکت تعاونی پرداخت نمی‌کرد و حدود ۸۰۰ هزار تومان به شرکت تعاونی بده کار است. این مسئله موجب کمبود سرمایه ی شرکت تعاونی و در نتیجه کمبود جنس برای استفاده کارگران شده است. کارفرما این عمل بی‌شرمانه را در مورد دادن وام اعتباری به کارگران نیز انجام داده است. بیش از یک سال است که همراه مبلغی به عنوان وام مسکن از حقوق کارگران کسر می‌شود، ولی از طرف کارفرما به بانک رفاه کارگران پولی پرداخت نمی‌گردد و در نتیجه بانک مزبور از پرداخت وام به کارگران و پس دادن سفته‌های کارگران خودداری می‌کند. قرارداد سود ویژه‌ای که بین کارفرما و سندیکا بسته شده مبلغ بسیار ناچیزی بوده و به ازای هر واحد تولید بین ۱۷ تا ۲۷ تومان است. آب آشامیدنی کارخانه از چاه تأمین شده و آلوده به روغن است. کارگران بارها نسبت به این مسئله شکایت رسمی کرده بودند، ولی کارفرما با دادن رشوه از دانشگاه تهران گواهی سلامت آب را گرفته و از سالم کردن آب خودداری می‌کند. هوای کارخانه به خصوص در قسمت آهن‌گری پر از دود است. کارفرمای مزدور با وجود اعتراض مداوم کارگران حاضر نیست تعداد هواکش‌ها را زیاد کند. کارگران خواهان پیوستن مجدد قسمت سرویس به کارخانه می‌باشند. هم‌چنین در اعتصاب ۱۳ روزه در مهرماه سال جاری، کارگران موفق شدند ۱۰٪ اضافه‌ی حقوق برای سال ۵۷ بگیرند. ولی کارفرما از پرداخت اضافه حقوق ۶ ماه اول سال خودداری کرده است.

خواسته‌های کارگران در ابتدای اشغال کارخانه برآورده شدن موارد فوق بود.

شرح مختصر اشغال کارخانه

روز ۱۸ بهمن کارگران و دانشجویان در رستوران کارخانه اجتماع کرده و کارگران خواسته‌های خود را مطرح کرده و مدیرعامل و صاحب کارخانه را احضار کردند. کارگران مدیرعامل (شیرخدایی) را برای پاسخ‌گویی به کارخانه آوردند. وی در

ابتدا حاضر به پرداخت فقط ۱۲۰ هزار تومان بود و پس از ساعت‌ها گفتگو و افشاگری از جانب کارگران به هیچ‌وجه حاضر به عقب‌نشینی نبود. آن‌ها برای رسیدگی به دزدی‌هایی که ضمن تبدیل قسمت سرویس به تولید انجام شده بود، مدیرعامل قسمت سرویس (شاپور ادیساوی) را از کارخانه‌اش به جلسه آوردند. کارگران قسمت سرویس نیز پشتیبانی کامل خود را از کارگران جنرال صنعتی اعلام می‌کنند. صاحب کارخانه (عنایت بهبهانی) پس از مطلع شدن از جریان مخفی شده و کارگران با وجود کوشش فراوان برای یافتن وی، موفق به این کار نشدند. کارگران هیئت مدیره‌ی سندیکا را مأمور مذاکره با مدیرعاملین نمودند. چند تن از کارگران پیشرو نیز به‌طور غیررسمی در جلسات نظارت داشتند. در تمام مدت مذاکره نمایندگان سندیکا به‌جای پایداری در مورد خواسته‌های اساسی کارگران، صحبت‌های جانبی و خرده ریز می‌کردند و مدیرعامل‌ها با توسل به آن‌که تا حضور صاحب کارخانه قادر به تصمیم‌گیری در مورد همه خواسته‌ها نیستند و چنین قدرتی ندارند، کارگران را بلامتکلیف گذاشته بودند. روز اول یک دانشجوی مبارز اعلام کرد که کارگران اداره کارخانه را خود به‌دست گرفته و با به‌راه‌انداختن کارخانه و کنترل بر امر تولید و فروش، حقوق و مزایای خود را به‌طور کامل دریافت کنند و برای شروع کار با فروش محصولاتی که در انبار موجود است، حقوق دی‌ماه کارگران پرداخت گردد و پس از به‌کارآفتادن کارخانه تحت نظارت کارگران، سایر خواسته‌ها نیز تحقق پذیرد. این طرح از طرف یکی از اعضای هیئت مدیره‌ی سندیکا رد شد و آن‌ها به بحث‌های بی‌نتیجه‌ی خود با مدیرعاملین ادامه دادند. در طول پنج روز که هیئت مدیره‌ی سندیکا به اتفاق مدیرعاملین در یکی از اتاقها مشغول مذاکره بودند، کارگران در رستوران کارخانه منتظر نتیجه‌ی مذاکرات باقی ماندند.

یکی از عمده‌ترین اشکالات این بود که از طرف کارگران پیشرو که معتقد به اداره امور کارخانه توسط خود کارگران بودند، به اندازه‌ی کافی در مورد این طرح با همه‌ی کارگران بحث نشد و به این دلیل کارگران نظارتی بر جلسات نداشتند. هیئت مدیره‌ی سندیکا نیز از ابتدا می‌خواست از طریق مذاکره با مدیرعامل و کارفرما خواسته‌ها را به‌نتیجه برساند. در آخرین شب اشغال کارخانه عده‌ای از کارگران پیشرو خواستار شرکت رسمی در جلسات شدند و هیئت مدیره‌ی سندیکا قبول کرد که از هر قسمت کارخانه یکی از کارگران در جلسات شرکت کند. پس از یک شب مذاکره قطعنامه‌ای تصویب شد که محتوای آن چنین بود: کارخانه توسط هیئت مدیره‌ی سندیکا و نمایندگان موقت هر قسمت اداره شود و در اولین فرصت سندیکا منحل و انتخابات آزاد برای تعیین شورایی از نمایندگان واقعی کارگران برای اداره کارخانه انجام گردد. کارفرما استعفا داده و کارگران هیچ‌گونه تعهدی نسبت به بده‌کاری‌های قبلی کارخانه نداشته باشند. این قطعنامه با مخالفت مدیرعاملین روبه‌رو شد. با ورود نماینده‌ی کمیته‌ی امام خمینی (این نماینده در طول اشغال به کارخانه آمده و ابراز پشیمانی کرده بود)، وی در جلسات مذاکره شرکت کرد و طرح جدیدی ارائه داد که قسمت‌هایی از قطعنامه‌ی کارگران را در بر می‌گرفت، ولی به تمام آن‌ها رسیدگی نمی‌شد. طرح جدید بدین شرح بود: با فروش محصولات موجود حقوق کارگران پرداخت گردد و سپس کارخانه به‌وسیله هیئت پنج نفره از کارگران زیر نظر هیئتی سه نفره از کمیته‌ی امام و کمیته‌ی اعتصاب اداره شود تا قراردادی عادلانه بین کارفرما و کارگران بسته شود. در طرح مذکور ابهامات زیادی وجود دارد. از جمله روشن نیست: هیئت پنج نفره‌ی کارگران چگونه تعیین می‌گردد. تأکید روی به‌تصویب‌رسیدن هیئت پنج نفره‌ی کارگران به‌وسیله کمیته‌ی امام

از استقلال کارگران در انتخاب نمایندگان واقعی خود جلوگیری می‌کند. زیرا هیچ‌کس بهتر از کارگران کارخانه در یک انتخابات آزاد و واقعی نمی‌توانند بهترین و دل‌سوزترین کارگران کارخانه را انتخاب کنند و لزومی ندارد که انتخاب نمایندگان کارگران به تصویب کمیته‌ی امام برسد، بل که باید تأکید روی نظارت کلیه‌ی کارگران بر اعمال نمایندگان انتخابی نمود. در طرح پیشنهادی از طرف کمیته‌ی امام، در مورد بدهی‌های کارفرما نیز نظر مشخصی داده نشد. این طرح با وجود ابهامات مشخص به تصویب رسید.

از طرف عده‌ای از دانشجویان و کارگران مبارز انتقادات وارد به طرح مزبور در تجمع کارگران و دانشجویان در رستوران کارخانه تا حدودی شکافته شد. ولی این توضیحات به هیچ‌وجه کافی نبود. لازم بود اکثریت کارگران نسبت به ابهامات طرح مزبور توجه می‌شدند و قطعنامه‌ی کارگران پیشرو کارخانه تنها در این صورت می‌توانست حقانیت و درستی خود را ثابت کند و با اتکا به حمایت اکثریت کارگران به تصویب برسد. متأسفانه چنین کار توضیحی وسیعی از طرف کارگران و دانشجویان مبارز صورت نگرفت. در آینده لازم است برای تصحیح قطعنامه‌ی فعلی (که خود جنبه‌های مثبتی نیز دارد) از طرف کارگران پیشرو و مبارز در میان همه کارگران، ضرورت تشکیل شوراها و سندیکاهای واقعی کارگری و نظارت فعالانه‌ی کارگران بر امور کارخانه به‌طور همه‌جانبه توضیح داده شود.

نقش دانشجویان و کارگران مبارز در بالابردن آگاهی سیاسی کارگران

در طول مبارزات هیئت مدیره‌ی سندیکا با مدیران عاملین، کارگران و دانشجویان به‌طور شبانه‌روزی در رستوران کارخانه اجتماع کرده و روزها به بحث و سخنرانی و خواندن سرودهای انقلابی کارگری می‌پرداختند. سخنرانی‌های دانشجویان و کارگران مبارز تأثیر زیادی بر بالابردن آگاهی کارگران داشت. چند تن از دانشجویان مبارز درباره‌ی نقش تاریخی طبقه‌ی کارگر و ستمی که از طرف سرمایه‌داران بر طبقه‌ی کارگر وارد می‌شود صحبت کردند. آن‌ها هم‌چنین نقش سندیکاهای قلابی در به‌شکست‌کشاندن مبارزات طبقه‌ی کارگر را افشا نموده و پیشنهاد تشکیل سندیکاها و شوراها را انقلابی کارگری را دادند. دانشجویان و کارگران مبارز روی لزوم آگاه‌شدن کارگران نسبت به حقوق خود و سایر اقشار خلقی و به‌وجود آوردن تشکیلات انقلابی کارگری که هر چه پیش‌تر نیروی طبقه‌ی کارگر را متحد سازد و در مرحله‌ی عالی‌تر تشکیل حزب طبقه‌ی کارگر، تأکید زیادی نمودند. این سخنرانی‌ها در حد یک اجتماع پنج روزه کمک زیادی به آگاهی کارگران نمود. ولی مسلم است که کارگران مبارز برای جبران سال‌ها ناآگاهی که به‌وسیله سرمایه‌داران و رژیم مزدور و وابسته به امپریالیسم پهلوی بر آنان تحمیل شده بود باید به‌طور مداوم با تشکیل کلاس‌ها و جلسات کارگری مسائل طبقه‌ی کارگر و هم‌چنین مسائل جنبش خلقی را تحلیل کرده و برای حل مشکلات فعالانه و متحدانه قدم بردارند. آن‌ها هم‌چنین باید با

روشنفکران و دانشجویان مبارزی که خواهان آزادی واقعی طبقه‌ی کارگر هستند، تماس نزدیک داشته و معلومات آنها را با جنبش طبقه‌ی کارگر پیوند دهند.

در طول اشغال پنج روزه‌ی کارخانه، کارگران کارخانه‌های شوفاژکار، تکنوکار، آردو، جنرال موتورز، بنزخاور، سیمان آریا، صنعت نفت و ... به‌طور گروهی و یا با فرستادن نمایندگان در کارخانه صنعتی جنرال حضور یافته و پشتیبانی قاطع خود را از مبارزه کارگران اعلام داشتند. از طرف کمیته‌ی تبلیغات امام خمینی با فرستادن پتو و نماینده اعلام پشتیبانی می‌شود. آقای طاهر احمدزاده نیز از طرف آیت الله طالقانی اعلام پشتیبانی نموده و بر ضرورت تشکیل شوراهای کارگری برای اداره‌ی امور کارخانه تأکید می‌کند. کانون مستقل معلمان، دانش‌آموزان و سایر گروه‌ها و جمعیت‌های مبارز نیز حمایت خود را از خواسته‌های کارگران اعلام می‌دارند.

انتقاداتی که به اشغال پنج روزه وارد است

۱- کارگران و دانشجویان مبارز باید با افشای عدم قاطعیت هیئت مدیره‌ی سندیکا از طولانی‌شدن اشغال کارخانه جلوگیری می‌کردند و خواستار تصمیم‌گیری قاطع با شرکت کلیه‌ی کارگران می‌شدند. نظارت کارگران بر مذاکرات بین نمایندگان و مدیرعاملین بسیار جزئی و ناچیز بود. در حالی که کلیه‌ی کارگران بایستی در ارتباط نزدیک با مذاکرات قرار می‌گرفتند و در صورتی که سازش‌کاری و عدم قاطعیت از جانب نمایندگان بروز می‌کرد، متحدانه و قاطعانه خواستار گرفتن حقوق خود می‌شدند. بعد از به بن‌بست رسیدن مذاکرات با مدیرعاملین از آن‌جا که عدم قاطعیت سندیکا برای کارگران روشن شده بود، لازم بود که با افشای این مسئله نمایندگان منتخب کارگران به‌وسیله‌ی رأی‌گیری از کلیه‌ی کارگران حاضر انتخاب شده و اداره‌ی کارخانه را به‌دست می‌گرفتند.

۲- پس از سومین روز اشغال کارخانه، مبارزه‌ی مسلحانه‌ی مردم قهرمان تهران علیه رژیم مزدور سرمایه‌داری وابسته شروع شد. در قیام مسلحانه‌ی مردم تهران کارگران، سربازان، پیشه‌وران خرده‌پا، دانشجویان و دانش‌آموزان، کارمندان مبارز و سایر افسار انقلابی خلق نقش فعالانه‌ای به عهده داشتند و با جان‌بازی و از خودگذشتگی و با نثار خون خود پرچم سرخ انقلاب را برافراشته نگاه داشتند و مزدوران امپریالیسم خون‌خوار را از آریکه‌ی قدرت به‌زیر کشیدند. در چنین شرایطی ضروری بود که کارگران و دانشجویان مبارزی که کارخانه را به اشغال خود درآورده بودند و برای گرفتن حقوق حقه‌ی کارگران تلاش می‌کردند به مبارزه مسلحانه پیوسته و با بسیج داوطلبانی از میان کارگران و دانشجویان سهم فعالانه‌ای در جنبش خلق ایفا نمایند. در حال حاضر نیز کارگران مبارز باید آگاه باشند که تا استحکام انقلاب باید آمادگی خود را برای مبارزه‌ی مسلحانه در مقابل امپریالیسم و مزدوران جیره‌خوار که در مخفی‌گاه‌های خود مشغول توطئه‌چینی علیه انقلاب خلق

ما هستند حفظ نموده و ضمن شروع به کار در کارخانه با تشکیل شوراهای انقلابی کارگری و مسلح کردن کارگران برای دفاع از دستاوردهای انقلاب آماده باشند.

مستحکم تر باد اتحاد و هم بستگی طبقه ی کارگر

پیش به سوی تشکیل شوراهای انقلابی کارگری

پیش به سوی تشکیل حزب طبقه ی کارگر

نابود باد بقایای سلطه و نفوذ امپریالیسم

برقرار باد جمهوری دموکراتیک خلق

از انتشارات حوزه ای

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه ی کارگر

۵۷/۱۱/۳۰